

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp	15
ROZDZIAŁ I. Zagadnienia wprowadzające	23
1. Główne założenia polityki wspierania rozwoju obszarów wiejskich ..	23
1.1. Od polityki strukturalnej do polityki rozwoju obszarów wiejskich	23
1.2. Polityka rozwoju obszarów wiejskich w latach 2007–2013	29
1.2.1. Polityka spójności a polityka rozwoju obszarów wiejskich	29
1.2.2. Zasady programowania rozwoju obszarów wiejskich w okresie 2007–2013	30
1.2.3. Zasada autonomii procesowej	34
1.2.4. Charakter prawny PROW	38
1.3. Polityka rozwoju obszarów wiejskich w latach 2014–2020	42
2. Determinanty rozwoju obszarów wiejskich	45
2.1. Obszar wiejski	45
2.2. Realizacja dóbr publicznych przez beneficjentów wsparcia	48
2.3. Polityka rozwoju	53
2.4. Planowanie przestrzenne na obszarach wiejskich	56
3. Wnioski	60
ROZDZIAŁ II. Postępowanie w sprawie przyznania pomocy z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich poprzedzające zawarcie umowy	62
1. Uwagi wprowadzające	62
2. Postępowanie administracyjne w sprawie przyznania pomocy z EFRROW	66
2.1. Charakter prawny postępowania w sprawie przyznania pomocy	66
2.2. Właściwość w sprawach przyznania pomocy	68
2.3. Szczególne postępowanie w sprawie przyznania pomocy	69

2.3.1. Zasady postępowania w sprawie przyznania pomocy . . .	69
2.3.2. Termin rozpatrywania odwołań od decyzji w sprawie przyznania pomocy	79
2.3.3. Zmiana i uchylenie decyzji w sprawie przyznania pomocy	80
3. Postępowanie poprzedzające zawarcie umowy przyznania pomocy z EFRROW	82
4. Akt administracyjny poprzedzający zawarcie umowy przyznania pomocy	84
4.1. Charakter prawny odmowy przyznania pomocy	84
4.2. Charakter prawny rozstrzygnięcia pozytywnego o przyznaniu pomocy	90
4.3. Uchylenie aktu administracyjnego	91
4.4. Skutki uchylenia aktu administracyjnego	94
5. Wnioski	95

ROZDZIAŁ III. Charakter prawny umowy przyznania pomocy z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich . . . . .

1. Uwagi wprowadzające	97
2. Prawne formy działania administracji	98
3. Cywilnoprawny charakter umowy przyznania pomocy ze środków EFRROW	104
3.1. Powiązanie umowy przyznania pomocy z aktem administracyjnym	106
3.2. Ograniczenie zasady swobody umów	109
3.3. Cywilnoprawny tryb rozstrzygania sporów	115
4. Istota i charakter prawny umowy przyznania pomocy według typologii prawa cywilnego	118
5. Umowa przyznania pomocy z EFRROW a inne podobne umowy	140
6. Wnioski	148

ROZDZIAŁ IV. Podmiotowe i przedmiotowe elementy umowy przyznania pomocy z EFRROW . . . . .

1. Strony umowy przyznania pomocy z EFRROW	151
1.1. Instytucja zarządzająca	153
1.1.1. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	155
1.1.2. Agencja Rynku Rolnego	160
1.1.3. Samorząd województwa	161
1.1.4. Podmiot wyłoniony na podstawie ustawy – Prawo zamówień publicznych	162
1.2. Beneficjenci wsparcia z EFRROW	163

2. Forma i tryb zawarcia umowy przyznania pomocy	170
3. Okres obowiązywania umowy przyznania pomocy z EFRROW	175
4. Prawa i obowiązki stron umowy	177
4.1. Uwagi ogólne	177
4.2. Prawa i obowiązki beneficjentów	179
4.2.1. Obowiązki bezpośrednio związane z realizacją projektu przez beneficjenta	180
4.2.2. Prawa i obowiązki beneficjentów związane z dostarczaniem dóbr publicznych na obszarach wiejskich	182
4.2.2.1. Prawa i obowiązki beneficjentów wsparcia środowiskowego	182
4.2.2.2. Prawa i obowiązki beneficjentów wsparcia społecznego	187
4.3. Prawa i obowiązki podmiotów wdrażających	192
4.3.1. Obowiązek wypłaty środków pomocy	192
4.3.2. Pozostałe prawa i obowiązki podmiotu wdrażającego	197
5. Wnioski	198

ROZDZIAŁ V. Wykonanie zobowiązań z umowy przyznania pomocy z EFRROW 202

1. Wykonanie zobowiązania z należytą starannością	202
1.1. Miernik staranności beneficjenta środków unijnych – uwagi ogólne	202
1.2. Należyta staranność przy realizacji operacji przez poszczególne kategorie beneficjentów	205
1.2.1. Status prawny rolnika	205
1.2.2. Status prawny gminy	208
1.2.3. Status prawny nadleśnictwa Lasów Państwowych	210
1.2.4. Status prawny pozostałych beneficjentów wsparcia PROW na lata 2007–2013	211
2. Zabezpieczenie należytego wykonania zobowiązań umownych	212
2.1. Formy prawne zabezpieczenia należytego wykonania umowy	212
2.1.1. Weksel <i>in blanco</i>	214
2.1.2. Gwarancja bankowa i gwarancja ubezpieczeniowa	217
3. Wnioski	221

ROZDZIAŁ VI. Skutki niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania 225

1. Skutki niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez beneficjenta	225
1.1. Uwagi ogólne	225

1.2. Wygaśnięcie umowy przyznania pomocy z EFRROW	228
1.3. Zwrot pomocy nienależnej lub wypłaconej w nadmiernej wysokości	230
1.3.1. Podstawa prawna roszczenia o zwrot nienależnie lub nadmiernie pobranych środków	230
1.3.2. Zbieg roszczeń	241
1.3.3. Okoliczności wyłączające odpowiedzialność beneficjenta	241
1.3.4. Modyfikacja wysokości odszkodowania	246
1.4. Tryb rozstrzygania sporów.	247
1.4.1. Właściwość i tryb ustalania kwot nienależnie pobranych na podstawie decyzji administracyjnych.	247
1.4.2. Tryb rozstrzygania sporów i dochodzenia należności z umowy przyznania pomocy z EFRROW.	250
1.4.3. Postępowanie egzekucyjne	255
1.5. Umorzenie, odroczenie terminu spłaty i rozłożenie na raty	258
1.5.1. Przesłanki zastosowania ulg z tytułu zwrotu pomocy unijnej	258
1.5.2. Tryb przyznawania ulg z tytułu zwrotu pomocy unijnej	266
1.6. Odszkodowanie przenoszące wysokość pobranych środków	277
2. Skutki niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez podmiot wdrażający	277
3. Wnioski	279

ROZDZIAŁ VII. Podmiotowe i przedmiotowe zmiany w ramach procedury przyznawania pomocy z EFRROW 282

1. Uwagi wprowadzające	282
2. Zmiany podmiotowe	283
2.1. Zmiana wnioskodawcy (beneficjenta) przed i po zawarciu umowy przyznania pomocy.	283
2.2. Zmiana podmiotu uprawnionego do pomocy – zagadnienia materialnoprawne	285
2.2.1. Uprawnienie do pomocy z EFRROW jako składnik gospodarstwa rolnego (przedsiębiorstwa)	285
2.2.2. Zbycie gospodarstwa rolnego (przedsiębiorstwa) a uprawnienie do pomocy z EFRROW	292
2.2.3. Śmierć beneficjenta pomocy a uprawnienie do pomocy z EFRROW.	296
2.2.4. Inne przypadki następstwa prawnego a uprawnienie do pomocy z EFRROW	297
2.3. Zmiana podmiotu uprawnionego do pomocy – zagadnienia proceduralne	299
2.3.1. Dzień przyznania pomocy.	299

2.3.2. Przeniesienie uprawnień do pomocy, gdy zmiana podmiotowa nastąpiła przed przyznaniem pomocy z EFRROW	301
2.3.3. Przeniesienie uprawnień do pomocy, gdy zmiana podmiotowa nastąpiła po przyznaniu pomocy z EFRROW	304
2.3.4. Odmienny tryb przyznania pomocy z EFRROW nabywcy gospodarstwa rolnego (przedsiębiorstwa)	306
3. Zmiany przedmiotowe	307
3.1. Uwagi ogólne	307
3.2. Zwiększenie pomocy	308
3.3. Klauzula <i>rebus sic standibus</i>	308
4. Wnioski	311
ROZDZIAŁ VIII. Kontrola operacji w ramach PROW 2007–2013	315
1. Pojęcie i istota kontroli administracji	315
2. Kontrola przyznawania i wypłaty pomocy z EFRROW	318
2.1. Podstawy prawne i cele kontroli	318
2.2. Podmiotowy i przedmiotowy zakres kontroli	321
2.2.1. Podmioty uprawnione do przeprowadzenia kontroli	321
2.2.2. Rodzaje i zakres przedmiotowy kontroli	321
2.3. Charakter prawny kontroli	324
2.3.1. Charakter kontroli na podstawie przepisów unijnych . . .	324
2.3.2. Charakter kontroli na podstawie przepisów krajowych . .	325
2.4. Procedura przeprowadzania kontroli	327
3. Wnioski	330
Wnioski końcowe i uwagi <i>de lege ferenda</i>	332
Bibliografia	341